

Spaanse steun voor de Sumud-vloot kan een keerpunt zijn in Israël's vernietiging van Gaza

Bijna twee jaar lang is de wereld getuige geweest van wat breed wordt beschreven als een van de meest systematische en brute vernietigingscampagnes tegen een burgerbevolking in de moderne geschiedenis. Gaza – een dichtbevolkt gebied met meer dan twee miljoen Palestijnen – staat sinds oktober 2023 onder een bijna totale belegering. De infrastructuur is verwoest, de toegang tot water en elektriciteit is afgesneden, en de burgerbevolking is blootgesteld aan herhaalde bombardementen, ontheemding en hongersnood.

In toenemende mate beginnen de wereldwijde publieke opinie en internationale juridische instellingen dit te noemen wat het is: **genocide**. Het Internationaal Gerechtshof (ICJ) oordeelde in zijn voorlopige maatregelen van 2024 en latere adviserende opinie dat Israël's beleid in zowel Gaza als de Westelijke Jordaanoever meerdere artikelen schendt van het **Genocideverdrag**, het **Vierde Verdrag van Genève** en het **gewoonterechtelijk internationaal recht**. Het ICJ stelde verder vast dat **Israël's bezetting van Palestijns grondgebied illegaal is** en dat lidstaten **de verplichting hebben om niet-erkenning en niet-steun aan deze illegale situatie te waarborgen**.

Ondanks deze duidelijke juridische uitspraken heeft Israël zijn militaire campagne voortgezet – aangemoedigd door decennia van **diplomatieke straffeloosheid**, een vetoschild bij de Verenigde Naties en sterke steun van machtige westerse staten, met name de Verenigde Staten. Het resultaat: de wereld heeft grotendeels toegekeken terwijl Gaza tot puin is gereduceerd.

Nu staat die berekening mogelijk op het punt te veranderen.

Een schoolpleinpester ontmoet zijn gelijke

Decennialang heeft Israël zich gedragen als een pestkop op het schoolplein binnen het internationale systeem – grenzen verleggend, uitspraken negerend en escalerend met het vertrouwen dat niemand het direct zou durven confronteren. Deze houding werd versterkt door zijn alliantie met Washington, zijn regionale militaire superioriteit en zijn niet-verklaarde nucleaire afschrikkingsmiddel. Maar deze houding heeft ook **arrogantie** gekweekt – een geloof dat geen enkele daad, hoe roekeloos of illegaal ook, een evenredige internationale reactie zou uitlokken.

Israël's beslissing om eerder dit jaar **Qatarese diplomatieke belangen aan te vallen** werd breed gezien als een van zijn meest dwaze provocaties tot nu toe. Maar wat nu dreigt, gaat mogelijk nog verder: **een mogelijke Israëlische aanval op de Sumud-vloot** – een multi-

ationale konvooi van schepen die probeert humanitaire hulp aan Gaza te leveren. Onder de deelnemende schepen bevinden zich schepen die varen onder de **Spaanse vlag**, met aan boord **Spaanse burgers** – waaronder gekozen functionarissen, hulpverleners en journalisten.

Als Israël deze schepen met dodelijk geweld aanvalt, kan dit een kettingreactie van gebeurtenissen veroorzaken die het geopolitieke en juridische landschap drastisch verandert – en Israël mogelijk voor het eerst in zijn geschiedenis dwingt om **niet alleen de belegering van Gaza, maar ook de bezetting van de Westelijke Jordaanoever op te geven**.

De juridische dominostenen beginnen te vallen

Stap 1: Aanval op een civiel schip – Artikel 51 van het VN-Handvest

Als Israëlische strijdkrachten **civiele schepen met een buitenlandse vlag** aanvallen op volle zee – vooral in internationale wateren – zou dit een ernstige schending van het internationaal recht vormen, waaronder:

- **UNCLOS** (VN-Verdrag inzake het recht van de zee)
- **Gewoonterechtelijk internationaal zeerecht**
- De **San Remo Manual** over internationaal recht dat van toepassing is op gewapende conflicten op zee.

Belangrijker nog, **Artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties** bepaalt:

“Niets in dit Handvest zal het inherente recht op individuele of collectieve zelfverdediging aantasten indien een gewapende aanval plaatsvindt tegen een Lid van de Verenigde Naties...”

Als Spanje bepaalt dat Israëls aanval op zijn schepen een dergelijke gewapende aanval vormt – vooral als burgers worden gedood – kan het een beroep doen op **individuele zelfverdediging** onder Artikel 51. Bovendien kan deze aanroeping **collectieve zelfverdediging** uitlokken, waarbij **andere staten vrijwillig Spanje's recht om te reageren ondersteunen**.

Landen zoals:

- **Turkije** (een NAVO-lid met historische grieven en regionale strategische rivaliteit met Israël),
- **Indonesië** (dat onlangs politieke bereidheid heeft uitgesproken om deel te nemen aan een vredesmacht in Gaza onder een VN-mandaat),
- **Jemen** (al betrokken bij asymmetrische maritieme druk op Israëlische scheepvaart in de Rode Zee),

...kunnen hun steun verklaren voor Spanje's claim op zelfverdediging. Dit creëert een **juridisch coalitiekader** voor beperkte maritieme, lucht- en humanitaire operaties onder het principe van **collectieve zelfverdediging** – zelfs zonder een resolutie van de VN-Veiligheidsraad.

Stap 2: Aanval op een militair schip – NAVO Artikel 5

Als de situatie verder escaleert – bijvoorbeeld als Israëlische strijdkrachten **een Spaans of Turks marineschip aanvallen** – verandert de juridische en politieke berekening decisief.

Onder **Artikel 5 van het NAVO-Verdrag** wordt een aanval op de **strijdkrachten, schepen of vliegtuigen** van een lidstaat in het operatiegebied gedefinieerd door **Artikel 6** (inclusief de Middellandse Zee) beschouwd als een aanval op allen. Spanje en Turkije zouden dan **formeel Artikel 5 kunnen invoeren**, wat een collectief responsmechanisme activeert.

Hoewel de NAVO werkt op basis van consensus en elke lidstaat flexibiliteit behoudt in wat het bijdraagt, verplicht het invoeren van Artikel 5 **consultatie en solidariteit**. Zelfs als de **Verenigde Staten en Duitsland** – beide diep verbonden met Israël – ervoor kiezen om af te zien van gevechten, is het onwaarschijnlijk dat zij **andere NAVO-leden zullen blokkeren** om actie te ondernemen, vooral gezien de voortdurende noodzaak om **de eenheid van de alliantie te behouden in verband met Oekraïne**.

Van maritieme escorte naar strategische terugtrekking

Als reactie daarop zou een multinationale NAVO-geleide coalitie – waarschijnlijk gecentreerd rond **Spanje, Frankrijk, Turkije en Italië**, en gesteund door andere sympathiserende staten – snel het volgende kunnen instellen:

- **Een humanitaire maritieme corridor naar Gaza**
- **Lucht- en marineverdedigingspatrouilles boven de oostelijke Middellandse Zee**
- **Gezamenlijke commandomechanismen voor zoek- en reddingsoperaties en konvoibescherming**

De Israëlische marine en luchtmacht, hoewel geavanceerd en regionaal dominant, kunnen realistisch gezien niet concurreren met **een gecoördineerde NAVO-macht** – vooral niet een die opereert onder Artikel 5 en gesteund wordt door de politieke legitimiteit van **collectieve zelfverdediging**.

Onder deze druk zou **Israël gedwongen worden zich terug te trekken** – niet alleen door de belegering van Gaza op te heffen, maar ook door **zich terug te trekken uit delen of de gehele Westelijke Jordaanoever**, in overeenstemming met de **adviserende opinie van het ICJ van 2024**, die expliciet verklaarde dat Israëls bezetting illegaal is en lidstaten oproept **de steun ervoor te beëindigen**.

Nasleep: Het resultaat legaliseren via “Verenigd voor Vrede”

Nadat het stof is neergedaald, zou dezelfde coalitie van landen die in collectieve zelfverdediging handelde, een **“Verenigd voor Vrede”-resolutie** naar de Algemene Vergadering kunnen brengen – achteraf:

- **De multinationale operatie goedkeuren**, en
- **Een formele VN-vredesmissie in Palestina autoriseren**, inclusief **zowel Gaza als de Westelijke Jordaanoever**.

Dit zou een internationaal juridisch kader bieden – hoe fragiel ook – voor:

- Het beëindigen van de belegering,
- Het beschermen van Palestijnse burgers,
- Het ontmantelen van illegale nederzettingen, en
- Het herbouwen van de vernietigde instellingen van de Palestijnse burgermaatschappij.

Een keerpunt in het Midden-Oosten – en in het internationaal recht

Vergis je niet: niets hiervan is gegarandeerd. De risico's van escalatie, misrekeningen en tegenreacties zijn reëel. Maar de **Sumud-vlootcrisis**, indien verkeerd aangepakt door Israël, zou het begin kunnen markeren van een **historische verschuiving** – niet alleen in de machtsbalans van de regio, maar in de toepassing van **internationaal recht** zelf.

Voor het eerst in decennia zou **een staat als Spanje** – gesteund door Europese bondgenoten, partners met een moslimmeerderheid en een kritische massa van publieke steun – de rode lijn kunnen trekken die het internationaal recht heeft gemist in het Israëlisch-Palestijnse conflict.

Dit zou niet de vernietiging van Israël zijn. Maar het zou wel **het einde kunnen betekenen van Israëls vermogen om Gaza zonder gevolgen te vernietigen**.

En misschien, uit de as van Gaza, kan de wereld eindelijk een kader bouwen dat toekomstige genocides niet alleen illegaal maakt – maar onmogelijk.